

LA RETIRADA DEL MONUMENT FRANQUISTA DE TORTOSA

De pont a passarel·la passant per monument

El passat divendres el vicepresident del govern de la Generalitat amb la consellera de Justícia, tots dos d'ERC, van anunciar al peu del Monument a la Batalla de l'Ebre a Tortosa que el proper estiu es procedirà a desmuntar-lo. L'alcaldesa de Tortosa, del PDCat, present a l'acte va demanar que, aprofitant la pilastra que quedaria com un monyó malfargat, es construís una passarel·la recordant la que va haver-hi fins al 1938.

Josep Bayerri Raga,
periodista

El riu Ebre, aleshores amb molt més cabal que en l'actualitat, era una veritable barrera entre les dues ribes, el sud i el nord de l'levant peninsular. Tot i que ja en temps de l'imperi romà hi ha referències d'un pas flotant a Dertosa, el pont sostingut sobre barques fou construït a finals del segle XIII per la ciutat que el gestionava amb l'import del peatge. Durant sis segles es té constància de l'existència del pont de barques i de les seues vicissituds; a mitjan segle XIX el seu estat de conservació era molt lamentable i les peticions al govern perquè es construís un pont de ferro per al trànsit pesant constant; mentrestant, el 1868 entrava en servei el pont ferroviari, el primer entre Saragossa i el mar. Finalment, el 1880 el Ministerio de Fomento va aprovar la construcció del pont a càrrec de l'Estat i encarrega el projecte, però les obres van quedar ajornades per raons pressupostàries.

El 4 de juliol de 1892 al matí es va calar foc i va quedar completa-

ment destruït; rumors estesos al carrer van dir que havia estat provocat des del mateix ajuntament per forçar la construcció del pont metàl·lic, però l'existència de víctimes mortals portaren el tema al silenci. L'ajuntament, amb el germà de Teodoro Gonzalez d'alcalde i ell mateix de diputat al Congrés, van exigir la immediata realització del pont projectat i el govern de Canovas del Castillo va respondre positivament. Poc després va caure el govern a Madrid i, com era habitual, es van substituir tots els carrers de dalt a baix i a Tortosa va entrar l'alcalde liberal Francisco Canivell que convocà un concurs entre iniciatives privades per construir un pont lleuger o passarel·la en règim de peatge al mateix lloc de l'anterior pont de barques. El concurs fou adjudicat a una societat creada per les tres primeres fortunes de la ciutat: Rufo Franquet, Manuel Porcar i Josep Brunet.

Les obres dels dos ponts van començar al mateix temps el 1894 per la mateixa empresa Maquinista Terrestre i Marítima. El "pont de l'Estat" de gran envergadura al gener i la passarel·la privada, molt

més senzilla al maig; però mentre les obres del pont públic anaven molt lentament i amb constants problemes les del pont privat, que s'anomenaria "pont de la Cinta", popularment "pont Pagant", s'executarien en solament un any. El preu fixat fou de 5 cèntims per persona i 15 cèntims per als carruatges.

Les obres del pont de l'Estat es van acabar quatre anys després, el 1899, però era impracticable perquè mancaven accessos pels dos caps, ja que calia enderrocar l'església del Roser. Un any després l'alcalde Eduardo Rico, del partit dels "Gonzalez" que havien tornat al poder, reuní tots els fusters de Tortosa i en una nit van construir escales d'accés a les dues ribes perquè almenys els vianants s'estalviessen de pagar el peatge; aquest, però, va continuar per als carruatges fins al 1911. El procés d'expropiació de l'església del Roser fou complex i calgué esperar a l'inici de les obres de la nova església a l'altra banda de riu. No pocs pensaven que l'enderriment fou una operació calculada pels propietaris del "pont pagant" per continuar el pagament del

Un lloc on hi cap tot: el pont de barques va subsistir sis-cents anys, el pont pagant 43 i el monument 54. La passarel·la que demana l'alcaldesa és només un desig.

peatge.

El "Pont de la Cinta" tingué una vida curta de 43 anys, ja que fou dinamitat pels artificiers de l'exèrcit republicà en retirada l'abril de 1938. El 1964, a la pilastra que queda en peu, la Diputació de Tarragona va promoure la construcció del Monument a la Batalla de l'Ebre que inauguraria el general Franco dos anys després. Ara la Generalitat ha decidit enderrocar

el Monument al cap de 54 anys, haurà tingut més vida que la passarel·la que el va precedir. L'alcaldesa de Tortosa demana una nova passarel·la al mateix lloc, quan el 2013 el pont del tren es convertí en passarel·la i fa tres anys es van ampliar i urbanitzar les voreres del pont de l'Estat per a comoditat dels vianants. Potser la nova passarel·la estaria millor entre Remolins i Jesús. ■

CRONOLOGIA

ABRIL 1938

En plena retirada, l'exèrcit republicà detona l'antic pont de la Cinta de Tortosa. Queda en peu, al mig del riu Ebre, una pilastra.

NOVEMBRE 1962

El governador civil de Tarragona i l'alcalde de Tortosa, Joaquín Fabra, encarreguen a l'escultor Lluís Maria Saumells el disseny d'un monument als caiguts a la batalla de l'Ebre.

NOVEMBRE 1964

En ple context de la celebració dels anomenats pel règim 25 anys de Pau s'acaba de construir el monument. Una piràmide de 45 metres coronada amb l'estàtua d'una

persona que enlaira un estel. El monument té altres símbols, com una creu cristiana o una àguila imperial que sosté el vïctor, el segell de Franco.

21 DE JUNY 1966

El dictador inaugura el monument de la batalla de l'Ebre enmig d'una gran expectació a Tortosa. La càmera de Mariano Jover immortalitza el moment. La ciutat es converteix en l'aparador del règim. El dictador i la seua esposa visiten la catedral i besen el relicari de la Cinta. Després, Franco es dirigeix al públic des d'un escenari muntat a Ferreries i deixa clar quin és el sentit del monument que tot just inaugura.

18 DE FEBRER DE 1986

Es retiren els símbols més evidents que fan referència al franquisme. El vïctor de Franco i la inscripció 'al Caudillo de la Cruzada y la Paz de España'.

28 DE MAIG DEL 2016

L'Ajuntament de Tortosa convoca una consulta amb dos opcions: retirar el monument o mantenir-lo i reinterpretar-lo. Guanya la segona opció amb el 68% dels vots. La participació arriba només al 31% del cens. Tots els partits del consistori, excepte la CUP i el PP, havien donat suport a la consulta enmig d'una atenció mediàtica inaudita.

1 DE MARÇ DEL 2017

Un jutge de Tarragona determina que l'Ajuntament no és competent per a retirar el monument al no ser un bé municipal. L'advocat Eduardo Ranz havia denunciat l'Ajuntament per, segons ell, incomplir la llei de memòria històrica.

14 DE SETEMBRE DEL 2018

El Govern de Junts pel Sí anuncia que està treballant en una nova llei de memòria democràtica que permetrà retirar el monument franquista.

7 D'OCTUBRE DEL 2020

La consellera de Justícia, Ester Capella, confirma que el seu departament assumirà el cost de la reti-

rada del monument i retreu al govern espanyol la seva deixadesa. Justícia reclama un informe de la confederació hidrogràfica que arriba al dia següent.

23 D'OCTUBRE DEL 2020

L'informe de la CHE deixa via lliure perquè l'Ajuntament de Tortosa tregui el monument del catàleg de patrimoni de la ciutat. Un ple extraordinari ho aprova amb l'únic vot en contra de Ciutadans. El govern municipal subratlla que la descatalogació no té cap efecte jurídic. Des de Justícia, però, diuen que això permetrà que ningú posei obstacles a la futura retirada.

FONT: EBREDIGITAL